

ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง

โดย

นายไกรสิงห์ สุดสงวน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตรกรรม

ภาควิชาจิตรกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง

โดย

นายไกรสิงห์ สุดสงวน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตรกรรม

ภาควิชาจิตรกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE SUSPENDED MOMENT

By

Kraising Sudsa-nguan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Department of fine arts

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง ”
เสนอโดย นายไกรสิงห์ สุดสงวน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตรกรรม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาวัน เบียดกลาง
3. อาจารย์อำมฤทธิ ชูสุวรรณ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่ง ชีระพิจิตร)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ทรงไชย บัวชุม)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อิทธิพล ตั้งโฉลก)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาวัน เบียดกลาง)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์อำมฤทธิ ชูสุวรรณ)
...../...../.....

48001203 : สาขาวิชาจิตรกรรม

คำสำคัญ : ห้วงเวลา, ตระหนักรู้

ไกรสิงห์ สุดสงวน : ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ. อธิธิพล ตั้ง
โฉลก , ผศ.นาวัน เบียดกลาง และอ. อำนวยฤทธิ์ ชูสุวรรณ. 49 หน้า.

วิทยานิพนธ์ “ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง” มีจุดประสงค์ที่จะนำเสนอผลงานจิตรกรรมที่ได้รวบรวมเนื้อหา และกระบวนการสร้างสรรค์ภาพลักษณะหนึ่งแห่งจิตใต้สำนึกของมนุษย์ อันมีกิเลสตัณหาเป็นที่ตั้ง จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการปิดรัดทางความคิดและความรู้สึกต่อ “จิตใต้สำนึก” ของมนุษย์ และทำให้เกิดความต้องการ “ห้วงเวลา” หนึ่ง ซึ่งจะนำพาให้มนุษย์ได้พบกับความนิ่งเงียบ และสงบ เสมือนเป็นทางสว่าง และเป็นประตูบานแรกที่ทำให้มนุษย์เข้าถึงภาวะของการ “ตระหนักรู้” ในการใช้สติ สมาธิ และปัญญา ในการไตร่ตรอง พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น หรือแม้กระทั่งสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในขณะนั้น แต่เพียงชั่วขณะหนึ่งแต่อาจเป็นช่วงเวลาที่ทำให้มนุษย์ได้กระตุ้นเตือนให้เกิดมนุษยธรรม คุณความดีในตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบในสังคม ข้าพเจ้าจึงได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อถ่ายทอด ความคิดอารมณ์ ความรู้สึกตามทัศนะคติส่วนตัว

ข้าพเจ้าหวังว่า เอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ “ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง” ชุดนี้จะเกิดประโยชน์ต่อท่านผู้ที่สนใจศิลปะที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและสร้างสรรค์ต่อไป

ภาควิชาจิตรกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2. 3.

48001203 : MAJOR : PAINTING

KEY WORD : THE MOMENT, SELF-REALIZED

KRAISING SUDSA-NGUAN : THE SUSPENDED MOMENT. THESIS ADVISORS :
ASSOC.PROF.ITHIPOL TANGCHALOK, ASST.PROF.NAWIN BIADKLANG AND AMARIT
CHUSUWAN. 49 pp.

The Suspended Moment aim to present artwork about subconscious which relates to the lustful desires of human-being. They have effect to human-being in the process of thinking and feeling so that the man need "the moment" for bring them to state of soft, silent and calm. It also likes the bright way which has the gate to help them self-realized and have consciousness, concentration and knowledge for considering their problems even something is around them. Although the suspended moment is just shortly time but I believe it can effect to human-being to think hard about yourself, humanity, moral and ethic which make people can live and share together peacefully. Therefore, I determine create artwork for communicate my thought, emotion and feeling following my attitude.

I hope this these, "The Suspended Moment" ,well be helpful for who is interested in art and it will also be a useful way to create one's art.

Department of Painting Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2008
Student's signature
Thesis Advisors' signature 1. 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ อธิพิล ตั้งโกลก อาจารย์อำมฤทธิ ชูสุวรรณ และ อาจารย์นำวิน เบียดกลาง ซึ่งให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือข้าพเจ้าด้วยดีมาตลอด รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่ง ธีระพิจิตร อาจารย์พิชิต ตั้งเจริญ อาจารย์สุรพล แสนคำ อาจารย์ไพโรจน์ วังบอน อาจารย์ทรงไชย บัวชุม และอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ข้าพเจ้าตลอดชีวิตที่ผ่านมา

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทัศนีย์ เกตุแก้ว ผู้เป็นครูศิลปะคนแรกของข้าพเจ้าที่ทำให้ข้าพเจ้าได้รู้จักและค้นพบเส้นทางศิลปะ อันมีคุณค่าและความหมายต่อชีวิตของข้าพเจ้าในเวลาต่อมา

ขอขอบพระคุณเพื่อน พี่ น้อง จิตรกรรมทุกคน ที่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาโดยตลอด รวมทั้งคุณณัฐพิชา ลิมปิกาญจนวัฒน์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือต่างๆ จนทำให้ผลงานและเอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลุล่วง และเป็นกำลังใจที่ดีให้กับข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณบิดามารดา พ่อสุวิทย์และแม่ลำยอง สุขสงวน ครอบครัวยุติธรรมที่รักยิ่ง ที่ได้ให้การสนับสนุนทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ และหากวิทยานิพนธ์นี้สามารถให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า ข้าพเจ้าขอมอบคุณความดีทั้งหมดทั้งปวงให้แก่บิดามารดา และครอบครัว เพื่อเป็นกุศลผลบุญต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์.....	1
จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์.....	3
สมมติฐานของการสร้างสรรค์.....	3
ขอบเขตของการสร้างสรรค์.....	3
ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์.....	4
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์.....	5
ทัศนคติและความเชื่อส่วนบุคคล.....	5
อิทธิพลที่ได้รับจากปรัชญา.....	5
แนวความคิดของจิตวิทยาตะวันออกและตะวันตก.....	7
อิทธิพลที่ได้รับจากลัทธิศิลปะและศิลป์.....	13
3 ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์.....	21
วิธีและเทคนิคในการสร้างสรรค์.....	21
การวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	23
4 การพัฒนาผลงานและการสร้างสรรค์.....	25
การสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์.....	25
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	35
5 สรุปผลการสร้างสรรค์และข้อเสนอแนะ.....	45
บรรณานุกรม.....	46
ประวัติผู้วิจัย.....	47

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	Distant Thunder, 1961	14
2	The Virgin, 1969.....	15
3	Girl with a kitten, 1947.....	17
4	Untitled	18
5	Brown Mood.....	20
6	ชื่อผลงาน พุทธิจิต หมายเลข 2.....	26
7	ชื่อผลงาน พุทธิจิต หมายเลข 3.....	27
8	ชื่อผลงาน พุทธิจิต หมายเลข 1.....	28
9	ชื่อผลงาน พุทธิจิต พุทธิปัญญา หมายเลข 1	29
10	ชื่อผลงาน พุทธิจิต พุทธิปัญญา หมายเลข 2	30
11	ชื่อผลงาน ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 1	31
12	ชื่อผลงาน ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 2	32
13	ชื่อผลงาน ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 3	33
14	ชื่อผลงาน ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 4	34
15	ชื่อผลงาน ในวงล้อม	37
16	ชื่อผลงาน นกฉวย	38
17	ชื่อผลงาน รุกข์ล้ำ.....	39
18	ชื่อผลงาน คุกคาม.....	40
19	ชื่อผลงาน เกสรนารี	41
20	ชื่อผลงาน อมุนุชย์.....	42
21	ชื่อผลงาน ร่องรอย	43
22	ชื่อผลงาน ภายในห้องมืด	44

บทที่ 1

บทนำ

กาลเวลาอยู่เหนือสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวง เป็นกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติสร้างความสมดุลให้แก่ทุกชีวิตที่ถือกำเนิดขึ้น เจริญเติบโตและค่อยๆเสื่อมสลายจนกระทั่งดับสูญไป โดยมีเวลาเป็นตัวกำหนดคุณภาพของธรรมชาติเหล่านั้นนี่คือสัจธรรมหนึ่งของทุกชีวิตมีอาจเลียงได้ การดำรงอยู่ของทุกสรรพสิ่งจึงอยู่ภายใต้กลไกของธรรมชาติที่ดำเนินต่อไปตามกาลเวลา

มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งใน วัฏจักรของกาลเวลา มี เกิด แก่ เจ็บ ตาย ตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ และมนุษย์มีสิ่งหนึ่งที่ทำให้มนุษย์อยู่เหนือกว่าสรรพสัตว์ทั้งปวงคือ จิตสำนึกเป็นสิ่งที่อยู่ในส่วนลึกของมนุษย์คอยกระตุ้นเตือนเพื่อยกระดับจิตใจให้เกิดศีลธรรมความดีงามช่วยลดความหยาบกระด้างของจิตใจเอาใจเขาใส่ใจเรามีน้ำใจมองเห็นความทุกข์ของผู้อื่นรู้จักการให้ และเมื่อจิตเกิดสภาวะหลุดพ้นจากการครอบงำของกิเลสตัณหาทั้งหลายทั้งปวงจึงจักเป็นจิตที่บริสุทธิ์และเกิดปัญญาในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสมที่จะนำพาเราไปสู่ความเข้าใจแก่นแท้จริงในชีวิต เมื่อสามารถเข้าใจว่าแท้จริงแล้วเราเกิดมาเพื่ออะไรก็จะสามารถดำรงชีวิตไปในทิศทางที่ถูกต้องเพื่อสร้างสรรค์และจรจรโลงสิ่งดีงามแก่มวลมนุษยชาติให้เกิดสันติสุข

ดังนั้นการที่จะหยุดห้วงเวลาหนึ่งไว้เพื่อที่จะหยุดคิดและไตร่ตรองค้นหาแก่นแท้ในวัฏจักรของชีวิตจึงเป็นสิ่งช่วยยกระดับจิตใจมนุษย์ให้เกิดจิตสำนึกที่ดีงามนำไปสู่ความเข้าใจในชีวิตของตนเองและผู้อื่นสิ่งเหล่านี้เป็นแรงกระตุ้นความรู้สึกลึกและแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่ใช้สื่อทางทัศนธาตุต่างๆเป็นสื่อแสดงออกทางความรู้สึกเพื่อนำพาผู้คนสู่ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นจากการที่หยุดคิดและไตร่ตรองผู้สภาวะแห่งห้วงเวลาที่หยุดนิ่งให้เกิดการมองเห็นหนทางที่หลุดพ้นจากกิเลสตัณหาทั้งปวงเพื่อค้นพบความสุขทางใจที่แท้จริง

ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์

ในสภาวะปัจจุบัน มนุษย์ต่างมีวิถีชีวิตที่หลากหลาย ตามสภาพสังคมที่เจริญเติบโตอย่างมีเคหะหยุดนิ่ง และด้วยภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวันนั้น ได้บังคับให้มนุษย์อยู่ในกรอบ ตั้งแต่เช้าจรดเย็น เป็นแบบแผนเดิมๆ ซ้ำซากจำเจ อีกทั้งกิเลสตัณหาที่มีจนเกินความพอดี เป็นสิ่งรบกวนมนุษย์

จมดิ่งไปสู่ความเลวร้ายโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว มนุษย์จึงถูกรอบงำไปกับกิเลสตัณหาและหลงลืมศีลธรรม ความดีงามที่เคยมีอยู่ให้ค่อยๆ หายไป

มนุษย์ที่ตกอยู่ในภาวะของความมืดบอดในชีวิต ขาดความเป็นตัวตนที่แท้จริง เกิดภาวะตกต่ำของสภาพจิตใจ หากมองย้อนกลับ ก็จะเห็นสาเหตุที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน “ความสุข-ทุกข์” ที่เกิดขึ้น ต่างมีที่มา มีเหตุและมีผล หากแต่ภายในจิตใจที่เต็มไปด้วยความสับสนและการค้นหาคำตอบต่อคำถามที่เกิดขึ้นว่า แท้จริงแล้วมนุษย์เราเกิดมาเพื่ออะไร และจะดำรงชีวิตไปในทิศทางเช่นไร การดำรงอยู่อย่างมีความสุขได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้กลายเป็นคำถามที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากผู้อื่น นอกจากตนเองที่ต้องคิด ทบทวน ไตร่ตรอง เพื่อเพ่งให้เห็นและตระหนักรู้ถึงสาเหตุแห่งทุกข์ที่เกิดขึ้นว่า ที่แท้จริงแล้ว “ความสุขหรือความทุกข์” ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งธรรมดาในชีวิตของมนุษย์โดยปฏิเสธไม่ได้ หากแต่มนุษย์เลือกที่จะแสวงหาแต่ความสุขสมหวังมากกว่าภาวะแห่งความทุกข์ โดยที่มนุษย์ไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะอยู่ในภาวะของสุขหรือทุกข์ ซึ่งในบางครั้งมนุษย์ที่ตกอยู่ในสภาวะแห่งความทุกข์ ก็อาจมองเห็นความสุขที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะความทุกข์นั้นก็ได้ ในบางครั้งเราอาจได้ยินคำพูดนี้บ่อยๆ ว่า “ต้องเจอกับความทุกข์ก่อนเราจึงจะพบความสุข”

ดังนั้นความสุขหรือสุขจึงเป็นแค่ภาวะหนึ่งแห่งช่วงชีวิตของมนุษย์ “เวลา” จึงเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยแก้ปัญหาและตอบคำถามต่างๆ ให้แก่มนุษย์ได้ การใช้เวลาในการคิด ทบทวน ไตร่ตรอง กับปัญหาต่างๆ อย่างมี “สติ” ซึ่งจะสามารถทำให้มนุษย์มองเห็นแง่มุมบางอย่างในชีวิตที่ตนเองเผชิญอยู่ เพราะมนุษย์ทุกคนต่างมีบรรทัดฐานในชีวิตที่แตกต่างกัน มีความชอบไม่ชอบต่างกัน ในบางครั้งที่มนุษย์อาจหลงไปในทางที่ตนเองไม่ชอบและไม่อาจสามารถเลือกได้ เมื่อเวลาได้ผ่านไป จิตใต้สำนึกก็จะกระตุ้นเตือนความเป็นตัวตนที่แท้จริงให้เกิดความผันผวนรวนเร ความไม่มั่นคงในภาวะอารมณ์ของตน จนเกิดความเบื่อหน่ายในวิถีชีวิตประจำวันที่ดำรงอยู่ สิ่งเหล่านี้คือแรงผลักดันและแรงกระตุ้นเตือนให้เกิดการบีบรัดทางความคิดและความรู้สึกที่ทำให้ “จิตใต้สำนึก” ของมนุษย์ต้องการ “ช่วงเวลา” หรือ “ห้วงเวลา” ที่ทำให้ได้พบกับความนิ่ง ความเงียบ ความสงบ เพื่อการคิด ทบทวน ไตร่ตรอง ปัญหาและหาคำตอบในสิ่งต่างๆ ซึ่งห้วงเวลาที่หยุดนิ่งนี้ เสมือนเป็นทางที่สว่าง และเสมือนเป็นประตูบานแรกที่ทำให้มนุษย์เข้าถึงภาวะของการ “ตระหนักรู้” ในการใช้สติ สมาธิ และปัญญา ที่เกิดขึ้นในช่วงขณะหนึ่งในวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ เพื่อรักษาสมดุลของพลังต่างๆ ในตัวมนุษย์ไว้ ตามภาวะของระบบการทำงานของจิตใต้สำนึก ซึ่งเป็นระบบที่ไม่เคยหยุดนิ่งสืบไป

จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอให้เห็นภาพลักษณ์หนึ่งของจิตใต้สำนึกของมนุษย์ อันมีกิเลส ตัณหาเป็นที่ตั้ง มักมากจากการประพาศิวิตในกามราคะ เป็นเหตุให้เกิดผลร้ายต่อผู้คนในสังคม ปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นแรงผลักดันและแรงกระตุ้นเตือนให้เกิดการบีบรัดทางความคิดและความรู้สึกที่ทำให้ “จิตใต้สำนึก” ของมนุษย์ต้องการ “ห้วงเวลา” ที่ทำให้ได้พบกับความนิ่ง ความเงียบ ความสงบเพื่อการคิด ทบทวน ไตร่ตรอง ปัญหาและหาคำตอบในสิ่งต่างๆ ซึ่งห้วงเวลาที่หยุดนิ่งนี้ เสมือนเป็นทางที่สว่าง และเสมือนเป็นประตูบานแรกที่ทำให้มนุษย์เข้าถึงภาวะของการ “ตระหนักรู้” ในการใช้สติ สมาธิ และปัญญาที่เกิดขึ้นในช่วงขณะหนึ่งในวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่เพื่อกระตุ้นเตือนให้เกิดมนุษยธรรมคุณความดีในตนเองให้ส่งผลดีต่อผู้อื่น จึงมาเป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้าในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อถ่ายทอด ความคิดอารมณ์ ความรู้สึกตามที่สะกดคิดส่วนตัว

สมมติฐานของการสร้างสรรค์

ในการทำวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้ทำการศึกษาข้อมูล เนื้อหาสาระจากสื่อ ข่าวสาร หนังสือ ตำรา เอกสาร ภาพผลงานต่างๆ ตลอดจนจากประสบการณ์ชีวิตจริงในทุกด้านของข้าพเจ้า เพื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านเนื้อหา จนสามารถนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรูปแบบจิตรกรรม โดยผ่านเทคนิคกระบวนการในลักษณะเฉพาะตัว และมุมมองของข้าพเจ้าที่มีต่อสภาวะของวิถีชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ที่ดำรงอยู่บนความเลวร้ายโดยไม่รู้สึกตัว ถูกครอบงำไปกับกิเลสตัณหาและหลงลืมศีลธรรม ความดีงามที่เคยมีอยู่และผิดแปลก เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากธรรมชาติของชีวิตจนเกิดความทุกข์ต่อตนเองและผู้อื่น ผลงานของข้าพเจ้ามุ่งหวังให้มนุษย์เข้าถึงภาวะของการ “ตระหนักรู้” ที่เกิดขึ้นในช่วงขณะหนึ่งในวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่เพื่อกระตุ้นเตือนให้เกิดมนุษยธรรมคุณความดีในตนเองให้ส่งผลดีต่อผู้อื่นในการคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตอย่างมี สติ สมาธิ และปัญญา

ขอบเขตของการสร้างสรรค์

ด้านเนื้อหา นำเสนอให้เห็นถึงสภาวะหนึ่งของ “ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง” จากการคุกคามของกิเลสตัณหาราคะ ได้ชักนำจิตใต้สำนึกให้มนุษย์หลงไปกับการประพาศิวิตในกามราคะเป็นเหตุให้

เกิดผลร้ายต่อผู้คนในสังคมปัจจุบัน การใช้ สติ สมาธิ และปัญญาในการแก้ไขปัญหาต่างๆในชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ต้อง “ตระหนักรู้” อยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นเตือนให้เกิดมนุษยธรรมคุณความดีในตนเองให้ส่งผลดีต่อผู้อื่น เป็นกุญแจและยารักษา ในยามสภาวะจิตที่ตกต่ำจากความทุกข์ต่างๆให้คงความสมดุลของพลังต่างๆในตัวมนุษย์ไว้ ตามวันเวลาในช่วงชีวิตที่ไม่เคยหยุดนิ่ง

ด้านรูปแบบ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในลักษณะเหมือนจริงในแบบอย่างเฉพาะตนที่ตอบสนองต่อทัศนคติความคิดและอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว

ด้านเทคนิควิธีการ เป็นการใช้สีน้ำมันบนผ้าใบที่มีวิธีการเฉพาะตนเพื่อให้มีลักษณะสอดคล้องกับเนื้อหา

ขั้นตอนการสร้างสรรค์

- ศึกษาทบทวนเรื่องราวจากประสบการณ์เพื่อทำการวิเคราะห์
- ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมจากตำรา เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ภาพถ่ายข้อมูลต่างๆ ที่เลือกมาเป็นสัญลักษณ์ แล้วนำมาทำแบบร่าง (Sketch)
- ค้นคว้าทดลองเทคนิควิธีการทางจิตรกรรมที่สนใจ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของงาน

จากแบบร่างสู่การสร้างผลงานจริง และนำมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและวิทยานิพนธ์

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน ได้ทำการแบ่งเป็น 4 ประเด็นดังนี้ 1.ทัศนคติและความเชื่อส่วนตัว 2.อิทธิพลที่ได้รับจากปรัชญา 3.แนวความคิดของจิตวิทยาตะวันออกและตะวันตก และ 4.อิทธิพลที่ได้รับจากลัทธิศิลปะและศิลปิน

ทัศนคติและความเชื่อส่วนตัว

ข้าพเจ้าเชื่อและมองเห็นว่า ธรรมชาติ คือ ความถึลึบของการหยั่งรู้ ไม่ว่าธรรมชาตินั้นจะถูกปกคลุมด้วยความวุ่นวายหรือการเคลื่อนไหวจากสภาวะแวดล้อมในชีวิตประจำวัน แต่สำหรับข้าพเจ้า ธรรมชาตินั้นกลับเป็นเส้นทางที่สามารถนำความรู้สึกนึกคิดของเรา ไปสู่การเรียนรู้และการได้สัมผัสในบางสิ่งบางอย่าง ที่ได้ทำให้เกิดบรรยากาศแห่งความอึมอึม สงบ สว่าง

ภาวะตรงนี้ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อและศรัทธาต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะทำให้เห็นถึงความมีสติ และสามารถตามความรู้สึกของตนเองให้ทัน ซึ่งท้ายที่สุดก็จะนำไปสู่การรู้แจ้ง (Enlightenment) และการตื่นขึ้นจากตนเอง (Self-awaken) ด้วยแ่งมุมส่วนตัวที่ข้าพเจ้าบัญญัติขึ้นมาเองข้างต้น ทำให้ บางครั้งการแสวงหาความเข้าใจ จากความหนักหน่วงของมวลแห่งความคิด ก็เป็นเรื่องที่ช่างง่ายดายและงดงามอย่างไม่น่าเชื่อ

ดังนั้นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า จึงได้นำเสนอเรื่องราวความรู้สึกด้านลึกของมนุษย์ถ่ายทอดเป็นผลงานในแนวทางเหมือนจริง ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลจากหลายสิ่งหลายอย่างประมวลเป็นความคิดสร้างสรรค์ผ่านผลงานศิลปะเพื่อตอบสนองต่อตนเองและผู้คน โดยทั่วไปให้ได้รับรู้และทำความเข้าใจ เพื่อให้ได้เกิดการตระหนักคิดต่อการดำรงชีวิตของตนเอง

อิทธิพลที่ได้รับจากปรัชญา

มนุษย์ทุกคนได้เกิดมาและดำเนินชีวิตในรูปแบบต่างๆ กัน ความแตกต่างของแต่ละคน ไม่ได้อยู่ที่ว่าเขาทำอะไรบ้าง แต่อยู่ที่เขารู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ เพื่ออะไร ซึ่งย่อมหมายถึงการที่ต้องมี

ความเข้าใจในชีวิตของตนเอง โดยการตระหนักรู้ มีความสำนึกต่อชีวิตของตน ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจได้มาจากการฝึกฝนและความละเอียดอ่อนในการสังเกตของตนเอง

ด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนานของมนุษย์ นับแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน มนุษย์ได้มองตัวเองในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเมื่อประมวลแนวคิดทั้งหมดแล้วสามารถจำแนกตามหลักมนุษยพรรณได้ 3 ประเภท คือ

1. **สสารนิยม** คือ แนวคิดที่เห็นว่าที่แท้จริงของมนุษย์มีเพียงแต่สสารหรือร่างกายเท่านั้น ดังเช่น นักคิดชาวอังกฤษ “ฮอบส์” (Hobbes, 1588-1679) เห็นว่ามนุษย์มีลักษณะคล้ายจักรกล ถึงแม้มนุษย์จะมีสมองอันซับซ้อน แต่สมองก็คือสสารส่วนหนึ่งของร่างกายทั้งสิ้น สมองสั่งงาน มนุษย์จึงเป็นเสมือนหุ่นยนต์ที่เคลื่อนไหวได้เหมือนตุ๊กตากล โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นกลไกสภาพแวดล้อมมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ หรือในกรณีของเด็กที่อยู่ภายใต้การเลี้ยงดูที่เก็บกด ขาดอิสรภาพย่อมมีความเครียดและสุขภาพที่ด้อยกว่าเด็กที่มีเสรีภาพ

2. **จิตนิยม** คือ แนวคิดที่เห็นว่านอกเหนือจากร่างกายเราแล้ว มนุษย์ยังมีสิ่งสำคัญที่ไม่กิน ที่จับต้องไม่ได้ เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์คิด มีความรู้สึก มีความต้องการ เป็นตัวการทำให้ร่างกายเคลื่อนไหว สิ่งนี้ได้แก่ จิต (Mind) โดยมีนักคิดกรีก คือ “เพลโต” (Plato, 427-347 ปีก่อนคริสตกาล) เพลโตได้แบ่งมนุษย์ออกเป็นสามส่วน หรือสามภาคของจิตวิญญาณ คือ

2.1 ความอยาก ความต้องการทางร่างกายของมนุษย์ (Appetite)

2.2 อารมณ์ (Emotion) ความรู้สึกต่างๆ ของมนุษย์ เช่น ความกลัว ความกล้า ความเกลียด ความโกรธ ความรัก เป็นต้น

2.3 เหตุผล (Rationality) ความสามารถในการใช้เหตุผล สติปัญญาของมนุษย์ซึ่งได้เน้นย้ำแนวคิดที่ว่า มนุษย์มีบางสิ่งบางอย่างในตัวเราเองที่บางครั้งควบคุมด้วยสติปัญญาไม่ได้ มีสิ่งที่ควบคุมเราโดยที่เราไม่รู้ตัว คือ ความสำนึกของเราที่มีต่อตนเอง ถึงแม้ว่าบางครั้งจะเป็นการสำนึกในสิ่งที่เราไม่อาจรู้ได้ก็ตาม

3. **ธรรมชาตินิยม** แนวคิดนี้พยายามเข้าใจมนุษย์ในทุกๆ ด้าน มิใช่แต่สิ่งที่มีร่างกายเท่านั้น แต่มนุษย์เป็นผลรวมต่อทั้งจิตใจและร่างกายที่มีอิทธิพลพอๆ กัน มนุษย์มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ มีความรู้สึก รวมทั้งแรงดลใจ จินตนาการ การสร้างศิลปะ ความสำนึกผิดชอบ การเข้าใจใจกฎเกณฑ์ สัญลักษณ์ต่างๆ ตลอดจนการคาดการณ์วางแผนไปสู่อนาคตและความสำนึกได้ ทั้งหมดนี้คือองค์ประกอบของมนุษย์¹

¹ จุฑาทิพย์ อุมะวิชนี, ชีวิตและการรู้จักตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

ในทางพุทธศาสนาก็เป็นความสำคัญของมนุษย์ในแนวคิดนี้ ทั้งทางด้านกายและจิต เช่นเดียวกับ เบญจขันธ์หรือขั้น 5 ดังที่จะแยกให้เห็นได้ชัดเจน คือ

- กาย (รูป) ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ประกอบกันเซลล์ต่างๆ
- จิต (นาม) ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้จะรวมกันกลายเป็นมนุษย์ ผู้ซึ่งมีความรู้สึก มีสำนึกจากสิ่งที่ตนเองได้กระทำอย่างแท้จริง

จากแนวคิดของปรัชญาในเรื่องราวของจิตกับกายข้างต้น เป็นข้อมูลที่ส่งอิทธิพลต่อแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดการเรียนรู้ ไตร่ตรองและเกิดปัญญาในการดำรงชีวิตได้อย่างสมดุลมากยิ่งขึ้น

แนวความคิดของจิตวิทยาตะวันออกและตะวันตก

ก่อนที่จิตวิทยาตะวันตกจะเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยนั้น นับเป็นเวลาหลายร้อยปีที่เราได้ศึกษาจิตวิทยาตะวันออก ดังเช่น พุทธศาสนาซึ่งเป็นปรัชญาที่ถือกำเนิดมากกว่า 2,500 ปีแล้ว หากเราได้พิจารณาศึกษาแนวความคิดของพุทธศาสนาที่มีหลักปรัชญาที่สำคัญว่า “สิ่งใดเกิดจากเหตุ เมื่อเหตุดับสิ่งนั้นย่อมดับด้วย” ถือเป็นความคิดของพุทธจิตวิทยา ซึ่งได้กล่าวจำแนกให้เห็นชัดว่า ชีวิตของคนเราที่ประกอบเป็นรูปร่างและแบ่งตามลักษณะ จะต้องประกอบด้วยขั้น 5 (The Five Aggregates) อันได้แก่

1. รูป (Corporeality) หมายถึง ส่วนประกอบต่างๆ ของร่างกาย อวัยวะต่างๆ ที่มีลักษณะสัมผัสได้ด้วยประสาท 5
2. เวทนา (Feeling) อันได้แก่ ความรู้สึกต่างๆ ที่พึงจะรู้สึก เช่น ความดี ความเลว ความพอใจ ความเสียใจ ความทุกข์ ฯลฯ เป็นต้น
3. สัญญา (Perception) หมายถึง การกำหนดการที่จะรับรู้ในสิ่งต่างๆ
4. สังขาร (Mental Formation) ได้แก่ ความนึกคิด ความรับผิดชอบชั่วดีต่างๆ
5. วิญญาณ (Consciousness) อันได้แก่ ความรู้แจ้ง อารมณ์ทางประสาททั้ง 5 หมายถึง รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส²

² เสฐียร พันธงศรี, ศาสนาเปรียบเทียบ (กรุงเทพมหานคร : อักษรศาสตร์, 2527), 137-138.

สำหรับพุทธจิตวิทยา ยังได้ให้ความหมายของคำว่า “จิต” ดังนี้ จิต (Mind) ประกอบด้วย ความคิด (Thinking) ความจำ (Remembering) ความรู้ (Knowledge) และความประณีต (Neatness)

ความรู้ที่ศาสนาพุทธเรียกว่า “อายตนะ” นั้น แบ่งออกเป็นภายนอกและภายใน ความจริงแล้วมีอยู่ 5 ประการ เป็นต้นว่า ตาเป็นอายตนะภายในมองเห็นรูป ใจรับรู้ หูได้ยินเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นรับรส กายสัมผัส ล้วนแต่เป็นอายตนะภายในทั้งสิ้น แต่ส่งให้ใจรับรู้ ในพุทธศาสนาจึงถือเป็นอายตนะอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับอายตนะอื่นๆ เสมอไป และถือว่าเป็นอายตนะที่ 6 เพราะใจมีหน้าที่รับรู้สิ่งต่างๆ โดยผ่านอายตนะอื่นๆ ที่กล่าวแล้ว เมื่ออายตนะรับรู้อย่างนี้แล้ว วิญญาณก็เกิดขึ้น วิญญาณในความหมายของศาสนาพุทธจึงมิใช่วิญญาณ (Soul) ดังเช่นศาสนาอื่น ซึ่งภาษาอังกฤษแปลว่า อตตา หรือ เจตภูมิจึง

“วิญญาณ” ในศาสนาพุทธ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นโดยมีอายตนะเป็นเหตุ คือ ตาเห็นรูปแล้วใจรับรู้ วิญญาณก็เกิดขึ้นในขณะนั้น “วิญญาณ” ในศาสนาพุทธ จึงหมายถึง ความรู้สึก (Consciousness) วิญญาณนี้เมื่อเกิดแล้วจะดับตลอดเวลา ไม่คงที่ ตามที่ตา หู จมูก ลิ้น กาย เกิดขึ้นจะดับและเกิดตลอดเวลา ซึ่งจะมีผลต่อจิตใจ คือ เกิดอุปทานันธ์ เห็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณเป็นเครื่องรับรู้ เหล่านี้เป็นอาการแห่งความรู้ของมนุษย์และสัตว์ ศาสนาพุทธเรียกว่า “สัตว์โลก” ในเรื่องจิตนั้น ท่านไม่ได้เรียกว่า อตตา มานะ หรือ มโน ท่านเรียกว่า จิต ศาสนาพุทธบอกอยู่เสมอว่า ต้องทำจิตให้บริสุทธิ์ แสดงว่าจิตหรือตัวก็ตามต้องมี ถ้าไม่มีจิตแล้วจะทำให้บริสุทธิ์ทำไม ดังเช่นหน้าตาดิถีกระจกเราก็เช็ดดูให้กระจกสะอาดปราศจากฝุ่นผง ถ้าไม่มีกระจกแล้วเราจะดูทำไม ดังนี้ก็เช่นกัน ถ้าไม่มีจิตแล้ว บารมีก็ดี อาสวะก็ดี ก็ไม่รู้จะไปตกค้างที่ใด พุทธศาสนาจึงชี้ให้เห็นว่าสิ่งนี้มีชาติ มีภพ เมื่อเกิดขึ้นและดำรงอยู่ในภาวะใดภาวะหนึ่ง เมื่อภาวนานั้นดับลงก็จะบังเกิดภพใหม่ขึ้นได้ ปัญหาว่าเมื่อจิตหรือตัวตนมีแล้ว ร่างกายของเราสลายไป จิตจะไปไหน พุทธศาสนาจึงกล่าวว่า ถ้าจิตมีบารมี เมื่อร่างกายแตกสลายไปก็จะไปสู่ภพที่ดีกว่า ถ้าจิตมีอาสวะมาก ภพต่อไปของจิตจะเกิดในภพที่เลวกว่า ดังนั้นจะเห็นว่าท่านให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติจิตเพื่อเป็นปราการต่อเครื่องเศร้าหมอง อันเป็นหนทางดำเนินชีวิตของชาวพุทธที่จะแสวงหาความสุขจากโลกภายในคือ จิตนั้นได้³

จิตนั้นเป็นของละเอียด มีแต่ความรู้ ไม่มีรูปร่างลักษณะให้เห็นได้ง่าย ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเนื้อ เนื่องจากตาเนื้อหยาบ มองเห็นแต่สิ่งที่เป็นรูปร่าง ส่วนตาในเป็นเครื่องพิจารณาในความจริงของโลกและธรรม จิตแทรกอยู่ในสังขาร มีเกิดและมีดับตลอดเวลา แต่ทั้งการ

³ คีตกฤษ์ ปราโมช, พระพุทธรศาสนาและโลกในพุทธศาสนา (กรุงเทพมหานคร : สยามรัฐ, 2516),

เกิดและดับเป็นทุกข์ทั้งสิ้น ความรุ่มร้อนจากจิตเกิดจากอวิชชา คือ ชาติ ชรา พยาธิ และมรณะ แต่ถ้าสามารถทำให้ดวงจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียว เป็นเอกัคคตารมณ์ จิตก็จะเบาสงบ ระวัง ท่านจึงกล่าวว่า “สุโข วิเวโก ตฤฐสุส สุโข ปุญฺญสุส อจฺจโย” ซึ่งแปลว่า เมื่อดวงจิตมีความวิเวก จิตนั้นก็จะมีการเบา และของเบา นั้นย่อมลอยสูงขึ้น ไปบนอากาศ สามารถมองเห็นสถานที่ที่ได้ไกลและกว้าง⁴

ในแนวทางการศึกษาจิตวิทยาของนักจิตวิทยาชาวตะวันตก อาจจำแนกลักษณะจิตวิทยาออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. กลุ่มโครงสร้างของจิต (Structuralism)
2. กลุ่มหน้าที่ของจิต (Functionalism)
3. กลุ่มพฤติกรรม (Behaviorism)
4. กลุ่มจิตวิเคราะห์เกสตัลท์ (Gestalt Psychology)
5. กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)

การศึกษาแนวความคิดทางจิตวิทยาของ 5 กลุ่มนี้ จะเห็นความแตกต่างกันใน 3 ประเด็นหลัก คือ

1. สนใจศึกษาหรือมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาต่างกันตามความเชื่อถือของนักจิตวิทยาแต่ละบุคคล
2. วิธีการที่ใช้แตกต่างกัน
3. ทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้อธิบายถึงสาเหตุธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ที่แตกต่างกันไปตามการศึกษาของแต่ละกลุ่ม ดังจะจำแนกให้เห็นภาพรวมกว้างๆ ดังนี้

กลุ่มโครงสร้างของจิต (Structuralism)

นักจิตวิทยา Wilhelm Wundt⁵ (1832-1920) และ Edward B. Titchner (1867-1927) ได้ศึกษาและเผยแพร่แนวความคิดและความเชื่อว่า ภายใต้อำนาจของบุคคลสามารถเรียนรู้และทราบได้จากกรวิเคราะห์ความรู้สึกส่วนตัว (Introspection) ภายใต้อำนาจของทฤษฎีอะตอมของสสาร ดังนั้นแนวความคิดของทฤษฎีนี้จึงเชื่อว่าพฤติกรรมทางจิต ประกอบด้วยส่วนย่อย 3 ส่วน คือ ความรู้สึก (feeling) ประสาทสัมผัส (Sensitive) และมโนภาพ (Image)

⁴ บางส่วนจากธัมมชโรวาท คำเทศน์ของหลวงปู่ดาคาวโร วัดอโศการาม 12 ตุลาคม พ.ศ.2501

⁵ วิลเฮล์ม วุนด์ท์ (Wilhelm Wundt, 1832-1920) ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักจิตวิทยาเป็นทางการคนแรก เพราะว่าเขาใช้หลักวิทยาศาสตร์ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระเบียบแบบแผน และสรุปแนวความคิดเพื่อการยอมรับ จึงถือว่าเขาเป็นผู้วางรากฐานในการศึกษาจิตวิทยาในเวลาต่อมา

กลุ่มหน้าที่ของจิต (Functionalism)

นักจิตวิทยาที่สำคัญ ได้แก่ William James⁶ แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด และ John Dewey แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก เน้นว่าการเรียนรู้เกิดจากการกระทำ (Learning by doing) โดยที่ William James เชื่อว่าสัญชาตญาณ (Instinct) เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ส่วน John Dewey⁷ เชื่อว่า ประสบการณ์ (Experience) เป็นสิ่งสำคัญในการปรับตัวของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม

กลุ่มพฤติกรรม (Behaviorism)

นักจิตวิทยา John B. Watson⁸ ชาวอเมริกัน กล่าวว่า จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่มุ่งสังเกต พฤติกรรมของอินทรีย์ที่ปรากฏภายนอก โดยเชื่อว่าพฤติกรรมที่ปรากฏเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของกลไกทางสรีระ เช่น ต่อมประสาทและกล้ามเนื้ออันซับซ้อนเป็นผลรวมทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง ซึ่งต้องอาศัยสิ่งเร้า (Stimulus) และการตอบสนอง (Response) เมื่อพฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้มากกว่าสัญชาตญาณ เขาจึงเชื่อว่าเราสามารถใช่วิธีการฝึกอบรมที่เหมาะสมเพื่อปรับพฤติกรรมต่างๆ ตามความต้องการได้ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จะเป็นผลให้เข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ได้อย่างแท้จริง

กลุ่มจิตวิเคราะห์เกสตัลท์ (Gestalt Psychology)

นักจิตวิทยาชาวเยอรมันที่มีชื่อเสียง 3 ท่าน คือ Max Werthimer, Kurt Koffka และ Wolfgang Kohler มีความเห็นว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการรับรู้สิ่งนั้นๆ เป็นส่วนรวม เป็นความหมายของคำว่า Gestalt ในภาษาเยอรมัน ซึ่งแปลว่าการรวมตัวก่อตัวเป็นรูปร่าง หรือ โครงสร้างส่วนรวม ซึ่งเมื่อเรารู้สิ่งที่เป็นส่วนรวมแล้ว เราจะมีความเข้าใจปัญหาสถานการณ์ต่างๆ อันเป็นส่วนรวมได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์อันใดอันหนึ่ง ก็ย่อมที่จะส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

⁶ วิลเลียม เจมส์ (William James) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เป็นผู้ริเริ่มการศึกษาเรื่องหน้าที่ของจิต เมื่อปีค.ศ.1900 เขาเขียนตำราชื่อ “Principle of Psychology”

⁷ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก เขาสนใจศึกษาหน้าที่ของจิตมากกว่าที่จะศึกษาองค์ประกอบของจิต ปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาของดิวอี้ คือ การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ

⁸ จอห์น บี วัตสัน (John B. Watson) เป็นนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงชาวสหรัฐอเมริกา มุ่งเน้นว่าจิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่ต้องสังเกตพฤติกรรมของอินทรีย์ที่ปรากฏภายนอกอันเกิดปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Stimulus)

กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)

ในการศึกษาจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของข้าพเจ้านั้น เป็นเรื่องของกลุ่มจิตวิเคราะห์โดยตรงมากกว่าแนวทางอื่น นักจิตวิทยาที่สำคัญคือ ซิกมันด์ ฟรอยด์⁹ (Sigmund Freud) เขาเป็นจิตแพทย์ที่เริ่มริเริ่มบุกเบิกและพัฒนาแนวความคิดเรื่องจิตวิเคราะห์ ด้วยวิธีการศึกษาความผิดปกติทางจิตหรือระบบประสาทของคนไข้ของเขา และหาทางรักษาคนไข้ด้วยวิธีการแพทย์ ซึ่งเรียกว่า จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)

วิธีการที่ฟรอยด์ใช้ในการวิเคราะห์รักษาคนไข้ส่วนใหญ่ ได้แก่ การกระตุ้นให้ผู้ป่วยได้คิด ได้พูด หรือได้ระบายความรู้สึกต่างๆ ที่นึกขึ้นได้หรืออยากจะพูดออกมา วิธีการนี้ฟรอยด์เรียกว่า ความสัมพันธ์อย่างมีอิสระ (Free-association) ฟรอยด์ตั้งข้อสังเกตว่าปัญหาทางจิตใจของคนมีความสัมพันธ์กันในแบบมีเหตุและมีผล โดยจะมีสามเหตุขึ้นมาก่อนเลย เขาได้วิเคราะห์ไว้ว่าจิตของคนประกอบด้วย 3 ส่วน คือ จิตสำนึก (Conscious) จิตใต้สำนึก (Subconscious) และจิตไร้สำนึก (Unconscious) ส่วนที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มากที่สุดก็คือ ส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก ฟรอยด์มีความเชื่อว่าสิ่งที่เราเก็บไว้ในจิตใต้สำนึกส่วนใหญ่ก็คือ ความก้าวร้าวและความต้องการทางเพศ ที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์มาก

จิตวิทยากลุ่มจิตวิเคราะห์นี้ได้แบ่งลักษณะของจิตออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. จิตสำนึก (Conscious) เป็นจิตใจที่แสดงออกโดยการรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา
2. จิตใต้สำนึก (Subconscious) เป็นจิตส่วนที่ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมที่มองเห็นได้ เช่น ความกดดันต่างๆ ในจิตใจ
3. จิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นส่วนหนึ่งของจิตใจที่มีได้แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างจงใจ เป็นพฤติกรรมที่เราไม่สามารถควบคุมได้ เช่น การฝัน (Dream)

ฟรอยด์ยังได้กล่าวถึงโครงสร้างบุคลิกภาพ (Structure of Personality) ในหนังสือ The Ego and the Id ว่า “การพัฒนาของอีโก้ เริ่มต้นจากการยอมรับว่ามีสัญชาตญาณ จากนั้นก็เข้าไปควบคุมสัญชาตญาณไว้ หรือเริ่มต้นจากการอยู่ภายใต้อำนาจของสัญชาตญาณแล้วก็ระงับสัญชาตญาณไว้ ส่วนซูเปอร์อีโก้เป็นปฏิกิริยา (ในด้านคุณธรรม) ที่กระทำต่อกระบวนการทางสัญชาตญาณในอดีต ดังนั้น ซูเปอร์อีโก้จึงเป็นตัวกำหนดสำคัญในการควบคุมสัญชาตญาณ จิตวิเคราะห์เป็นเครื่องมือในการควบคุมอดีตเอาไว้โดยสำคัญ” สิ่งที่ฟรอยด์กล่าวนี้ ถ้าเราจะวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญได้ 3 ประการ คือ

⁹ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud 1856-1939) จิตแพทย์ชาวออสเตรียเชื้อสายยิว คิลปินเซอร์เรียลลิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเบรอตง เอรินสต์ คาลี มากริตต์ ให้ความสนใจต่อการคิดค้นและผลงานของ “บิดาแห่งจิตวิเคราะห์” ผู้นี้เป็นอย่างมาก

1. อิด (Id) เป็นส่วนแสดงพฤติกรรมตามความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามความต้องการที่แท้จริง เป็นพฤติกรรมดิบที่ยังไม่ได้ขัดเกลา

2. อีโก้ (Ego) เป็นส่วนแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมเป็นเหตุเป็นผล อีโก้เป็นตัวแสดงความรู้สึกประนีประนอมระหว่างอิดและซูเปอร์อีโก้

3. ซูเปอร์อีโก้ (Superego) เป็นส่วนแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาตามค่านิยมที่สังคมยอมรับและยึดถือปฏิบัติตาม เช่น การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นต้น

พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์นั้นจะต้องมีอีโก้ เป็นตัวประสานระหว่างอิดและซูเปอร์อีโก้ โครงสร้างทั้ง 3 ประการนี้ส่วนใดมีอยู่ในตัวมาก พรอยด์เชื่อว่ามนุษย์จะแสดงพฤติกรรมออกมาตามส่วนนั้นมาก¹⁰

นอกจากจิตวิทยาตะวันออก เช่น ปรัชญาของพุทธศาสนาและแนวทางการศึกษาจิตวิทยาของนักจิตวิเคราะห์ชาวตะวันตกแล้ว ในทางปรัชญา ยังได้ศึกษาถึงความคิดและการแสดงออกแห่งจิต หรืออัสตาสัมพัทธ์¹¹ และไม่มีขอบเขตไว้หลากหลายทฤษฎี ซึ่งจะเรียก จิตสำนึก มนัส อัสตาสัมพัทธ์ หรือพระเจ้า หรือจะเรียกว่าอะไรก็ตาม นักปรัชญาถือว่าเป็นความคิดและการแสดงออกของผู้สังสติดยอสัมพันธ์และไม่มีขอบเขตทั้งสิ้นในทฤษฎีของปรัชญาส่วนใหญ่ถือว่าจิตเป็นสาเหตุของโลกและแทรกซึมอยู่ทั่วไป จิตหรือปรัชญาญาณที่สังสติดอยู่ในโลกนี้ ทำการโดยกระบวนการวิวัฒนาการและกฎธรรมชาติ ทำให้โลกมีระเบียบเรียบร้อยตามทำนองของจิต ในทางปฏิบัติแล้ว มีระบบคิดหลายระบบในปัจจุบันที่มีความเห็นตรงกันในเรื่องนี้ เช่น พวกอุดมการณ์นิยม (Idealism) บุคคลนิยม (Personalism) เทวนิยม (Theism) สรรพจิตนิยม (Pan-Psychism) เป็นต้น¹² และถ้าเราศึกษางาน

จิตรกรรมของ Giorgio De Chirico (1888)¹³ เราจะเห็นว่าเขาสนใจปรัชญาอภิปรัชญา (Metaphysics) ซึ่งว่าด้วยความจริงแท้¹⁴ (Reality) คือความจริงแท้เรื่องโลก คน และภาวะเหนือธรรมชาติ

¹⁰ วิวัฒน์ชัย กุลมาตย์, จิตวิทยาทั่วไป (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), 11-19.

¹¹ อัสสัมพัทธ์ หมายถึง สิ่งที่มีความเป็นตัวเอง คงอยู่และมีเสรีภาพเต็มเปี่ยมโดยตนเอง นักปรัชญาใช้คำนี้เพื่อหมายถึงพระเจ้าสูงสุดของศาสนาต่างๆ เพื่อเลี้ยงให้เป็นกลางโดยไม่ใช้คำของศาสนาใดๆ

¹² กิรติ บุญเจือ, ปรัชญาเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2521), 139.

¹³ จิโอจีโอ เดอ คิริโก จิตรกรชาวอิตาลีผลงานช่วงปี 1911-1917 แสดงทัศนียภาพและบรรยากาศเร้นลับ เหนือภาพวาดของเขามีความหมายในเชิงอภิปรัชญา ศิลปินในกลุ่มเซอร์เรียลลิสม์บางคนชื่นชมผลงานของเขาได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งเซอร์เรียลลิสม์

¹⁴ ความจริงแท้, สัจจะ ก) ในทางอภิปรัชญาถือว่า ความจริงเป็นปรนัยตรงข้ามกับสิ่งสากลเป็นอัตนัย ข) ในทางญาณ ปรัชญาถือว่าผัสสะมีส่วนเข้าถึงความเป็นจริงเหมือนกัน

อภิปรายนั้นเป็นการศึกษาเรื่องภาวะหรือสัจ¹⁵ (being) และความมีอยู่¹⁶ (existence) คือ การศึกษาถึงภาวะทั่วไปอย่างใดอย่างหนึ่งของสิ่งทั้งหลายนอกเหนือไปจากที่วิทยาศาสตร์แต่ละสาขาศึกษาได้

อิทธิพลที่ได้รับจากลัทธิศิลปะและศิลปิน

แอนดรูว์ ไวเอ็ธ (Andrew Wyeth) 1917

แอนดรูว์ ไวเอ็ธ เป็นศิลปินชาวอเมริกันที่สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะเหมือนจริง (Realist) ด้วยการทำงานที่อาศัยทักษะฝีมือความชำนาญอย่างสูงด้วยเทคนิคการเขียนสีน้ำ สีฝุ่นและสีน้ำมัน แอนดรูว์ ไวเอ็ธ สามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกออกมาได้อย่างมีรสชาติโดยผลงานแต่ละชิ้นมักจะเป็นเรื่องราวใกล้ตัวที่เขียนเกี่ยวกับชีวิตผู้คนรอบตัว โดยมีเรื่องราวที่แอบแฝงอยู่และมักจะเขียนอธิบายผลงานแต่ละชิ้นที่สื่อถึงที่มาจากการสร้างสรรค์ผลงานของเขา เช่น

“จิตรกรรมชิ้นนี้มีอะไรแปลกๆ เกี่ยวข้องอยู่ ผมอยากจะวาดภาพภรรยาของผมเบ็ตซี (Betsy) ขณะกำลังเก็บผลไม้ ผลลอบเบอร์รี่ ผมร่างภาพโดยใช้ดินสอไปหลายชิ้น แต่ผลไม่เป็นที่น่าพอใจเลยสักชิ้น ผมเกิดความรู้สึกว่ากำลังต่อสู้โดยมองไม่เห็นความสำเร็จใดๆ จนกระทั่งตัดสินใจยุติการทำงาน และเดินทอดน่องลัดเลาะไปตามแนวต้นไม้ และพบว่าเธอกำลังนอนหลับสบายอยู่ที่นั่น ผมวาดภาพอย่างรวดเร็วและเมื่อวาดเสร็จก็ได้ยินเสียงฟ้าร้องมาจากทางด้าน อีสต์ วัลคูโบโร และทันใดนั้น หัวของเจ้าเร้ตเตอร์ (Retter) ก็โผล่ออกมาจากคองหญ้า หูของมันตั้งชันขึ้นจากการได้ยินเสียงซึ่งดังมาแต่ไกลท้องฟ้าเริ่มปรากฏเป็นสีเหลืองก่อนที่พายุฝนจะมา และในเวลานั้นผมรู้สึกว่ามีใบหน้ามากเกินไปในองค์ประกอบของภาพ ผมจึงวาดหมวกลงไปนั่นแหละงานชิ้นนี้จึงสำเร็จลง”¹⁷

จากผลงานของ แอนดรูว์ ไวเอ็ธ ข้าพเจ้ามีความชื่นชอบในการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของ แอนดรูว์ ไวเอ็ธ ที่อาศัยทักษะฝีมือความชำนาญอย่างสูงที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตน ควรศึกษาในด้านรูปแบบ เทคนิควิธีการกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่สามารถตอบสนองต่อความรู้สึกได้เป็นอย่างดี ในด้านเนื้อหาเป็นการเขียนเรื่องราวที่เกี่ยวกับชีวิตของผู้คนรอบๆตัวเป็นการนำเสนอเรื่องราวต่างๆแต่เต็มไปด้วยรสชาติของชีวิต แอนดรูว์ ไวเอ็ธ จึงเป็นศิลปินคนแรกๆ ที่ข้าพเจ้าสนใจและศึกษาเป็นตัวอย่างในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง

¹⁵ สัจ หรือภาวะ คือ สิ่งที่เป็นตัวตน สิ่งที่เป็นอัตตาหรืออาตมัน

¹⁶ ความมีอยู่ หมายถึง ความจริงแท้ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมซึ่งตนเองสะสมไว้ โดยการตัดสินใจเลือกตั้งแต่ต้นจนมาบัดนี้ นักปรัชญาที่สนใจลัทธิอัตถิภาวะ (Existentialism) เช่น ไฮเด็กเกอร์, ซาร์ตร์, บูเบอร์ เป็นต้น

¹⁷ จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, มองพิศมอมผ่านงานศิลป์ (กรุงเทพฯ : พาสเวิร์ด, 2547), 122

ภาพที่ 1	Title of Work	Distant Thunder, 1961
	Technique	Water Color
	Size	48 x 30 inches
	Artist	Andrew Wyeth

ภาพที่ 2	Title of Work	The Virgin, 1969
	Technique	Water Color
	Size	44.8 x 87.8 inches
	Artist	Andrew Wyeth

ลูเซียน ฟรอยด์ (Lucian Freud) 1922

ลูเซียน ฟรอยด์ เป็นศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานออกมาในรูปแบบไฮเปอร์เรียลลิสต์ (Hyper Realist) มาตั้งแต่ทศวรรษที่ 1940-ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งแนวปรัชญาเอ็กซิสตองเซียลลิสม์ (Existentialism) กำลังเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตซึ่งปัญญาชนและศิลปินให้ความสนใจ ดังที่ เดอ โบวัวร์ (ค.ศ.1908-1986) ได้กล่าวว่า “ลัทธินี้ทำให้พวกเขาอมรับเงื่อนใจช่วงเปลี่ยนต่อ...เผชิญหน้ากับความหวาดหวั่นฝันร้ายและความไร้สาระได้ในขณะที่ยังดำรงศักดิ์ศรีแห่งมนุษย์ไว้ได้” งานศิลปะของศิลปินที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น ไม่ว่าจะเป็น ฟรานซิส เบคอน เจย์ โคมเม็ตติ หรือ ฟรอยด์ ต่างสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลดังกล่าว พวกเขาได้แปรฝันร้ายและความวิตกกังวลออกมาเป็นผลงานศิลปะที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น นักวิจารณ์ศิลปะเซอร์เบิร์ต ริด (Herbert Read) กล่าวว่าฟรอยด์เป็น “The Ingress of Existentialism) ฟรอยด์ผู้ซึ่งนักวิจารณ์ศิลปะบางท่านให้สมญานามว่า “ไมเคิล แองเจโล แห่งศตวรรษที่ 20” เขาเป็นจิตรกรที่เรียบง่าย ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์จากสื่อมวลชนจนกลายเป็นเรื่องปกติ ในทางตรงข้าม งานของเขากลับพูดถึงแง่มุมต่างๆ ในความเป็นมนุษย์ออกมาได้อย่างละเอียดลออ ภาษาแห่งความแปลกแยก โดดเดี่ยว วิตกกังวล โกรธเคือง รังเกียจ และไร้สาระ หลังไหลผ่านปลายพู่กันลงบนผ้าใบปรากฏเป็นภาพบุคคลต่างวัย ต่างสถานภาพ โดยฟรอยด์ได้กล่าวถึงแนวคิดไว้ว่า “จิตรกรจะต้องปล่อยให้ความรู้สึกหรืออินทรีย์สัมผัสเป็นเสมือนผู้กุมบังเหียนอย่างอิสระสูงสุด โดยปราศจากการละเลยในทุกสิ่งทุกอย่างที่ดึงดูดเขา ไปอย่างเป็นธรรมชาติ การปล่อยให้ไปตามวิถีแห่งปรารถนาส่วนตัวจะช่วยฝึกฝนให้เกิดความแหลมคม และตระหนักว่าควรปฏิเสธสิ่งที่มีใช้แก่นแท้สำหรับตัวเขาไปพร้อมๆ กับความกระจำซัดในรสนิยมของเขาเอง” ผลงานของ ฟรอยด์ มักแสดงออกทางเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก เช่นผลงานจิตรกรรมเด็กสาวกับลูกแมว แสดงให้เห็นถึงสภาวะอารมณ์ของเด็กสาวผู้นี้ ใบหน้าของเธอมีส่วนบางอย่างผิดปกติ ดวงตากลมโตเหม่อลอยไปข้างหน้า ในขณะที่มือซ้ายของเธอกำไว้รอบคอของลูกแมวซึ่งมีสีคล้ายผมของเธอ สัตว์เลี้ยงเล็กๆ และเด็กสาวผู้นี้ชวนให้ผู้ชมสงสัยถึงสภาพจิตของเธอ และความปลอดภัยของลูกแมวตัวนั้นไปพร้อมๆ กัน งานศิลปะที่น่าสนใจหลายชิ้นของฟรอยด์และศิลปินท่านอื่น ไม่ได้มีคุณค่าอันเนื่องมาจากความอ่อนหวานสวยงาม แต่เป็นคุณค่าที่เกิดจากการแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกเบื้องต้นอันซับซ้อนอยู่ในจิตใจมนุษย์ ถ่ายทอดผ่านรูปแบบและกรรมวิธีที่สามารถโน้มนำให้เกิดการครุ่นคิด วิตกกังวลหรือวิเคราะห์ตอบโต้กับงานตามจินตนาการของแต่ละบุคคล¹⁸

ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลจากผลงานของ ลูเซียน ฟรอยด์ ในทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะเหมือนจริงที่มีความมุ่งมั่นจริงจังในการสร้างสรรค์อย่างสูงมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนที่จะ

¹⁸ ธีระพัฒน์ พิตรปรีชา, 109 มองพิศมอมผ่านงานศิลป์.(กรุงเทพฯ : พาสเวิร์ด, 2547), 54

แสดงออกถึงเรื่องราวลึกๆของมนุษย์ในแง่มุมต่างๆโดยสื่อสารโดยตรงต่อความรู้สึกของผู้ชม การนำสัตว์มาเป็นส่วนประกอบของเรื่องราวทำให้เกิดความหมายที่ลึกซึ้งซับซ้อนแต่กลับแสดงออกต่อความรู้สึกที่ชัดเจนมากขึ้นผลงานของ ลูเซียน ฟรอยด์ จึงเป็นอีกหนึ่ง แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า

ภาพที่ 3	Title of Work	Girl with a kitten, 1947
	Technique	Oil on Canvas
	Size	39.5 x 29.5 cm.
	Artist	Lucian Freud

ภาพที่ 4

Title of Work	Untitled
Technique	Oil on Canvas
Size	—
Artist	Lucian Freud

ศักดิ์วุฒิ วิเศษมณี (Sukwut Wisemanee) 1963

ศักดิ์วุฒิ วิเศษมณี ศิลปินชาวไทย ที่สร้างสรรค์ผลงานแนวทางเหมือนจริงคนหนึ่ง โดยอาศัยทักษะฝีมือจากงานวาดเส้นที่ผสมผสานกับงานจิตรกรรมได้อย่างวิจิตรสวยงาม และมีรสชาติด้วยแนวคิดที่เรียบง่ายจากเรื่องราวชีวิตสิ่งรอบตัวที่น่าเสนอด้วยแง่มุมที่มองเรื่องราวเล็กๆ ของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเขาที่ได้ให้สัมภาษณ์ในหนังสือศิลปะเล่มหนึ่งไว้ว่า

“เช้าวันนี้อากาศดีจริงๆ ดีเหมือนเมื่อวาน กลิ่นกาแฟกรุ่นๆ หอมเหมือนเมื่อวาน ประเทศไทยวันนี้ข่าวไม่ค่อยตื่นเต้นมากนัก ข่าวการเมืองก็ซ้ำเหมือนอ่านแล้วจากเมื่อวาน” ผมพยายามเปลี่ยนวันนี้ไม่ให้เหมือนเมื่อวานแต่ก็ไม่เคยสำเร็จซักที เสียงโทรศัพท์ดัง ผมรู้ว่าใครโทรมาแล้วเขาจะพูดอะไร “วันนี้ทำอะไร” คำถามแรกจากเพื่อนศิลปินดัง ถ้าวันนี้เขาไม่โทรมาผมก็จะโทรไป พูดประโยคเดิมที่เคยพูดไปแล้วเมื่อวาน “วันนี้มีอะไรตื่นเต้นหรือเปล่า” โคตรซ้ำ 11.00 น.ผมลงมือเขียนรูปพยายามให้ไม่เหมือนเมื่อวาน วันนี้ผมเขียนแบบ “บอนนาร์ด์” พรุ่งนี้ผมจะเขียนแบบ “อิกอน” มะรืนผมจะเขียนแบบ “กุสตาฟ คลิมท์” ผมพยายามเปลี่ยนไปตามความชอบในช่วงนั้นๆ สุดท้ายก็บรรจบเป็นวงเวียนเดิมและค่อยๆ เหมือนกับเมื่อวาน ผมน่าจะเป็นจิตรกร ผมคิดว่านั่นคุณก็ลองคิดดูซิ จะมีใครบ้างไหมที่มานั่งเขียนรูปอยู่ทุกี่วันซ้ำๆ เป็นเวลานานๆ และก็ไม่รู้ว่าจะดีกว่าที่เขาทำกันมาหรือเปล่า แต่ผมก็ยังทำมัน ผมต้องเป็นจิตรกรแน่ๆ เพราะผมชอบเขียนรูป นี่ไม่นับอารมณ์ฉุนเฉียว เอาแต่ใจตัวเอง สันโดษ เข้าใจยาก เอ...หรือผมจะเป็นศิลปินด้วยวะ ผมว่าน่าจะเป็นนะ ผมสรุปเอาแบบตื้อๆ แบบนี้ก็แล้วกัน แต่เอ...ความคิดนี้ผมคิดไปแล้วนี้หว่า เมื่อวานนี้ เฮ้อ...”¹⁹

ผลงานของ ศักดิ์วุฒิ วิเศษมณี เป็นอีกศิลปินคนหนึ่งที่น่าสนใจในการสร้างสรรค์ผลงานด้านจิตรกรรม การเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงที่แสดงออกมาจากทักษะฝีมือความชำนาญเฉพาะตัวในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่านกระบวนการทางด้านวาดเส้นและจิตรกรรมได้อย่างสูง อีกทั้งในด้านเรื่องราวเป็นมุมมองที่เรียบง่ายน่าสนใจ เป็นอีกหนึ่งผลงานตัวอย่างในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า

จากผลงานของศิลปินทั้ง 3 ท่านที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงข้างต้นนั้น ล้วนเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าทั้งสิ้นอีกทั้งยังมีอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง ล้วนมีอิทธิพลต่อความคิดและในการสร้างสรรค์ที่ผสมผสานกับกระบวนการความคิดเบื้องต้นของตัวเอง ให้ออกมาเป็นการสร้างสรรค์ในรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะตนของข้าพเจ้าเอง

¹⁹ จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 109 มองพิศมองผ่านงานศิลป์ (กรุงเทพฯ : พาสเวิร์ด, 2547), 140.

ภาพที่ 5	Title of Work	Brown Mood
	Technique	Oil on Canvas
	Size	100 x 130 cm.
	Artist	Sukwut Wisemanee

บทที่ 3

ขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์

จากแนวความคิดและอิทธิพลต่างๆ ที่ได้รับ ทำให้ข้าพเจ้าต้องการสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของมนุษย์ (human-being) อารมณ์ความรู้สึกภายใน (inner feeling) และจิตใต้สำนึก (subconscious) โดยการใช้สัญลักษณ์ (symbolic) เปรียบเปรย เพื่อตอบสนองความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติส่วนตัว ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการสร้างสรรค์ดังนี้

วิธีการและเทคนิคในการสร้างสรรค์

จากประสบการณ์ แนวความคิดและแรงบันดาลใจที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นจุดเริ่มของการหาข้อมูล ศึกษาค้นคว้าและสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้กำหนดแนวทางการทำงานเพื่อสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

การหาข้อมูลในการสร้างสรรค์ผลงาน

- ข้อมูลสนาม

จากการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันสภาพแวดล้อมใกล้ตัว โดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ การคุกคาม การทำร้ายร่างกายและจิตใจที่ส่งผลต่อผู้ถูกกระทำและผู้คนทั่วไปสิ่งเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า เพื่อถ่ายทอดความคิด อารมณ์ และความรู้สึกตามทัศนคติส่วนตัว

- ข้อมูลจากภาพถ่าย

เป็นข้อมูลดิบที่ได้มาจากภาพถ่ายในสื่อต่างๆ เช่น หนังสืพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้นซึ่งเป็นที่มาในการประมวลความคิดต่อการถ่ายทอดไปเป็นการสร้างภาพร่าง (Sketch) ต่อไป

- ข้อมูลจากหนังสือและเอกสาร

ข้อมูลที่ได้จากหนังสือโดยทั่วไปเป็นส่วนช่วยในการส่งเสริมทางด้านความคิดมุมมองและจินตนาการซึ่งก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจช่วยเปิดโลกแห่งความคิดให้กระจ่างและชัดเจนยิ่งขึ้นเสมอ

- ข้อมูลจากการวาดเส้น

การวาดเส้นเป็นสิ่งที่สามารถช่วยถ่ายทอดความคิดความรู้สึกและจินตนาการโดยตรงผ่านตนเองได้ดีเป็นการสร้างภาพร่าง (Sketch) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและนำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ขั้นต่อไป

การสร้างภาพร่าง (Sketch)

การสร้างภาพร่างเกิดจากการประมวลรวมกันของข้อมูลที่ได้รับกับเนื้อหาทางความรู้สึกที่ต้องการจะสื่อถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ การคุกคาม การทำร้ายร่างกายและจิตใจที่ส่งผลต่อผู้ถูกกระทำและผู้คนทั่วไปสิ่งเหล่านี้เป็นแรงบัลดาลใจต่อแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าเพื่อถ่ายทอดความคิด อารมณ์ และความรู้สึกตามทัศนคติส่วนตัว อันเนื่องมาจากผลงานของข้าพเจ้ามีลักษณะเหมือนจริงข้าพเจ้าจึงได้นำภาพถ่ายข้อมูลมาเพื่อสร้างภาพร่าง (Sketch) โดยการวาดบริบทที่ต้องการนำเสนอทับลงไป ภาพถ่ายสรีระของสตรีเป็นการลดปัญหาความผิดเพี้ยนในต้นแบบเพื่อสร้างผลงานจริงในขั้นตอนต่อไป

เนื้อหาของผลงาน

ผลงานของข้าพเจ้าสะท้อนปัญหาของสังคมและเป็นความจริงที่เกิดขึ้นมาแล้วในปัจจุบัน โดยที่ข้าพเจ้าได้หยิบยกประเด็นที่เกิดความสะเทือนใจต่อตนเองเพื่อกระตุ้นในความคิดสร้างสรรค์ผลงานศิลปะผ่านกระบวนการทางทัศนศิลป์

เทคนิควิธีการ

ผลงานของข้าพเจ้าเป็นผลงานงานจิตรกรรมสองมิติใช้วิธีการวาด (Paint) ด้วยเทคนิคจิตรกรรมสีน้ำมันบนผ้าใบ (Oil color on canvas) โดยเบื้องต้นกระบวนการเป็นเทคนิคผสมในการสร้างพื้นผิว (Texture) ด้วยสีอะครายลิก (Acrylic) ให้เกิดพื้นผิวที่ต้องการแล้วจึงเริ่มต้นขึ้นโครงร่างตามแบบร่าง (Sketch) ที่กำหนดไว้และเริ่มระบายสีน้ำมันที่รูปทรงผู้หญิงเป็นอันดับแรกเพื่อเน้นความชัดเจนและรูปทรงที่มาจากอากัปภิกขกรรมเคลื่อนไหวในมุมมองต่างๆ ที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกตามแนวความคิดที่ได้กำหนดไว้ และในส่วนขององค์ประกอบที่เป็นเนื้อหาเรื่องราวนั้นข้าพเจ้าสื่อผ่านทางรูปทรงต่างๆ ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic) ซึ่งสื่อความหมายตามแนวความคิดที่ต้องการ

การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Composition Analysis)

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ซึ่งเป็นผลงานต่อเนื่องมาจากผลงานจิตรกรรม (Painting Terminal Project) เป็นผลงานช่วงระยะก่อนทำวิทยานิพนธ์ โดยการแก้ไขปัญหาต่างๆที่ผ่านมาสืบเนื่องมาจากแนวความคิดที่ต้องการเสนอแนวความคิดที่ตอบสนองต่อตนเองจากแรงบันดาลใจส่วนตัวจึงเกิดผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีความสมบูรณ์มากขึ้น ด้วยการสร้างรูปแบบองค์ประกอบของงานให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอผลงานจึงมีความชัดเจนในรูปแบบและเนื้อหามากขึ้น ดังจะแยกลักษณะธาตุทางทัศนศิลป์ (Visual Elements) ที่ได้นำมาใช้ในผลงานชุดนี้ โดยใช้แทนคำสัญลักษณ์ (Symbolic) ส่วนตนต่างๆ ที่ประกอบกันจนเกิดเป็นรูปแบบของผลงานให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นดังนี้

รูปทรง (Form)

ข้าพเจ้าสร้างรูปทรงขึ้นมาจากรูปทรงมนุษย์ สัตว์ วัตถุสิ่งของ โดยใช้รูปทรงผู้หญิงเป็นจุดเด่นเพื่อสื่อความรู้สึกตามแนวความคิดที่ต้องการโดยมีรูปทรงของสัตว์ วัตถุสิ่งของ เป็นส่วนขยายสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายเช่น ตัวเงินตัวทอง แทนค่าของ มนุษย์ที่มีจิตใจต่ำทรามมุ่งหวังประทุรายผู้อื่นซึ่งเป็นเพียงแนวความคิดตามทัศนคติส่วนตัวและรวมถึงรูปทรงของวัตถุสิ่งของเช่นผ้าที่มีรอยยับ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญลักษณ์แห่งสภาวะอารมณ์อันสับสนยุ่งยากและอาจหมายถึงร่องรอยของการกระทำ หรือ เส้นเลือดที่คอยหล่อเลี้ยงชีวิตทั้งหมดเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงผลทางด้านจิตวิทยา (Psychological Expression)

พื้นผิว (Texture)

พื้นผิวที่ปรากฏในผลงานเพื่อแสดงถึงความหยาบกร้าน(Rustic) ความขรุขระ (Rough) เป็นกระบวนการที่ทำขึ้นเองเพื่อผลตอบสนองต่อความรู้สึกและแนวความคิดซึ่งสื่อถึงความหยาบกร้านใจจิตใจมนุษย์หรือรอยยับของผ้าที่แสดงถึงสภาวะอารมณ์อันสับสนยุ่งยากและอาจหมายถึงร่องรอยของการกระทำ หรือ เส้นเลือดที่คอยหล่อเลี้ยงชีวิตเป็นต้น

สี (Color)

ข้าพเจ้ากำหนดสีที่ใช้ในผลงานในบรรยากาศสีวรรณะร้อน (Hot Tone) ที่มีความกลมกลืนกัน (Harmony) เช่น สีแดง สามารถสร้างอารมณ์ให้เกิดความรู้สึกกรูมเร้า หรือสภาวะแห่งอันตรายในด้านจิตวิทยาอีกทั้งเป็นสีที่ข้าพเจ้ากำหนดขึ้นแทนความรู้สึกตนเอง (Subjective Color)

ต่อแนวความคิดที่มีเป็นส่วนหนึ่งของสัญลักษณ์ที่ได้กลั่นกรองมาจากข้อมูล ประสบการณ์ และการค้นคว้าด้านจิตวิทยาที่ ซึ่งตรงตามจุดมุ่งหมายและแนวความคิดในการสร้างสรรค์

เส้น (Line)

เส้นที่ปรากฏในผลงานของข้าพเจ้าเกิดจากเส้นที่มาจากรูปทรงต่างๆ ในผลงานเช่นเส้นจากรูปทรงของผู้หญิง ผ้า ตัวเงินตัวทอง ล้วนเป็นเส้นที่ให้ความรู้สึกในทิศทาง (Direction) การเคลื่อนไหว (Dynamic) และความรู้สึกในด้านมิติ (Dimension) เส้นที่เกิดจากรูปทรงของผู้หญิงนั้นให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล อ่อนช้อย อีกทั้งอากัปกิริยาท่าทางในการนอน นั่ง ยืน มุมมองต่างๆ ล้วนทำให้เกิดเส้นที่ให้ความรู้สึกผ่อนคลายสบายๆ แม้ว่าจะมีเส้นที่เกิดจากการเคลื่อนไหวจำนวนมากจากรูปทรงของสัตว์ วัตถุสิ่งของต่างๆ มุ่งเข้าหาโดยตรง หากพิจารณาโดยรวมจะเห็นความเชื่อมโยงที่เกิดจากเส้นจากรูปทรงต่างๆ ในผลงาน ทั้งนี้ผลจากทิศทางและการเคลื่อนไหวของเส้นที่ปรากฏตรงตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายตามแนวความคิดที่ตั้งไว้

พื้นที่ว่าง (Space)

ข้าพเจ้ากำหนดให้ผลงานมีลักษณะของพื้นที่ว่าง (Space) ที่เป็นมิติที่สมมุติขึ้นมาตามความรู้สึกและทัศนคติส่วนตัวจึงไม่มีตัวกำหนดที่แน่นอนซึ่งอาจให้ความรู้สึกที่ลึก ดัน ไกลหรือไกลก็เป็นไปได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ของคนดูงาน ขณะเดียวกันองค์ประกอบจากงานได้กำหนดพื้นที่ว่างให้กระจายออกรอบนอกของรูปทรงที่เป็นองค์ประกอบหลักพื้นที่ว่างจึงถูกวางในตำแหน่งที่เหมาะสมทำให้งานมีจุดพักสายตาส่งผลต่อความรู้สึกที่สบายหรือเมื่อมีรูปทรงที่ล้อมเข้ามาในพื้นที่ว่าง(Space)จึงเปลี่ยนเป็นให้ความรู้สึกที่กดดันแทน

น้ำหนัก (Tone)

น้ำหนัก (Tone) ที่เกิดขึ้นในผลงานเกิดจากค่าน้ำหนักของสีที่ใช้ เช่นขาว แดง ดำ อีกทั้งน้ำหนักเกิดจากค่าน้ำหนักของแสง-เงาที่เกิดจากการกำหนดทิศทางของแสงให้เกิดบรรยากาศและมิติให้ได้ตามแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานตามทัศนคติส่วนตัว

บทที่ 4

การพัฒนาผลงานและการสร้างสรรค์

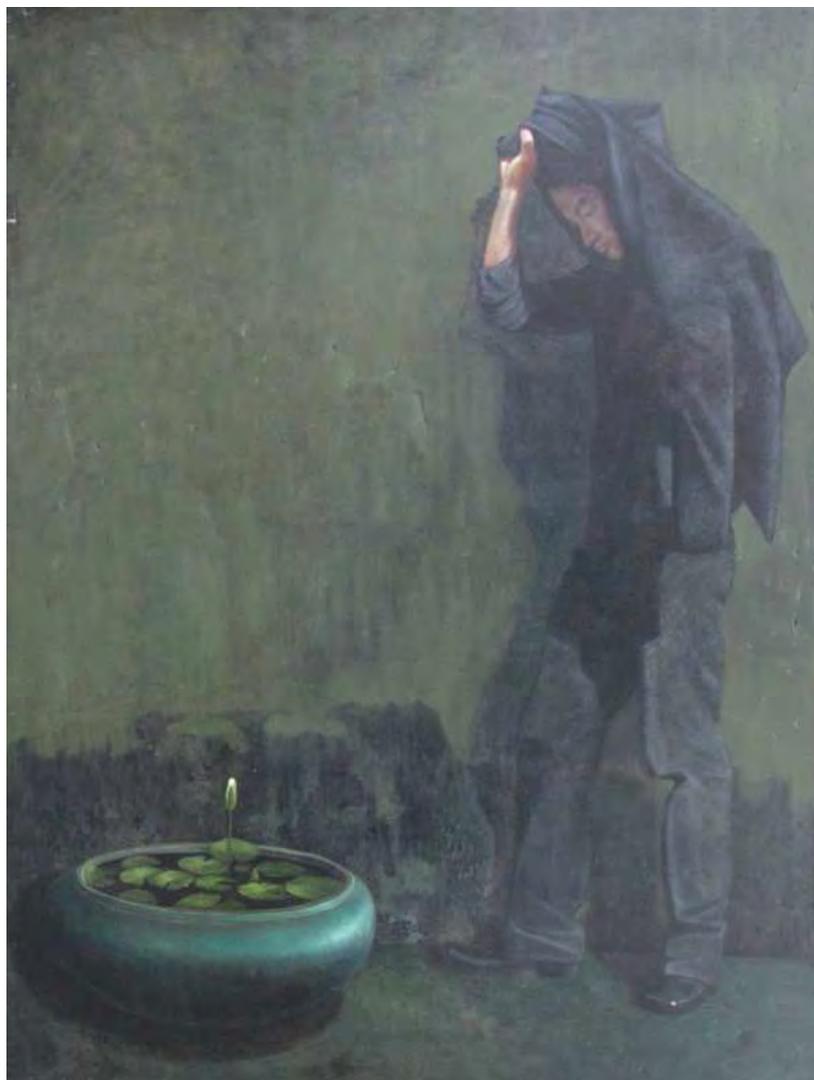
ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าที่ผ่านมา จนกระทั่งถึงผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้ค้นคว้าทดลองและเรียนรู้ รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน จนเกิดความชัดเจนทางด้านรูปแบบ เนื้อหา และเทคนิควิธีการ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งสามารถแบ่งระยะการสร้างสรรค์ผลงานให้ได้เป็นการพัฒนาและการสร้างสรรค์ออกเป็น 2 ระยะดังนี้

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์

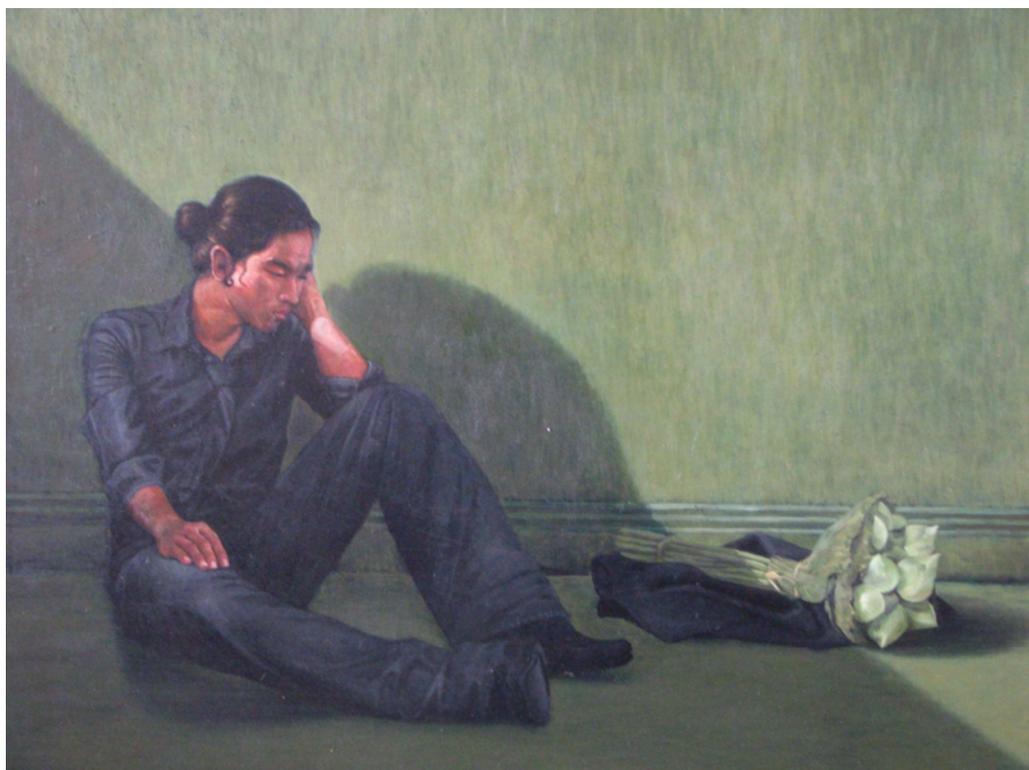
ในช่วงโครงการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม (Painting Terminal Project) ทั้งหมดจำนวน 9 ชิ้น เป็นผลงานที่ได้สร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง การนำเสนอจึงเป็นการสื่อถึงสถานะที่เกิดขึ้นต่อตนเองตามทัศนคติส่วนตัว ดังนั้นผลงานในช่วงระยะแรก องค์กรประกอบส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอรูปทรงของผู้ชายชุดดำใส่สูทในท่า นั่งและยืน มองผ่านสิ่งที่อยู่ตรงหน้าคือ ดอกบัว ซึ่งใช้เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic) และมีแสงที่เกิดจากการพาดผ่านสิ่งก่อสร้าง ตึก บ้าน และทาบผ่านลำตัวของผู้ชายใส่ชุดสีดำและใส่สูท ซึ่งข้าพเจ้าได้สร้างพื้นที่ ที่เป็นมิติสมมุติขึ้นมาในบรรยากาศสีเขียวอมดำ ผลงานชุดนี้ข้าพเจ้าต้องการแสดงสถานะหนึ่งของช่วงเวลาที่ยุคหนึ่งเป็นการหยุดคิดเพื่อไตร่ตรองไปสู่การเรียนรู้และการได้สัมผัสในบางสิ่งบางอย่างให้เกิดบรรยากาศแห่งความอึมอึมสงบ สว่าง ซึ่งท้ายที่สุดก็จะนำไปสู่การเรียนรู้แจ้งและการตื่นขึ้นจากตนเอง ทั้งหมดนี้เป็นแนวความคิดและจุดมุ่งหมายต่อผลงาน

ผลงานในระยะต่อมายังเป็นการนำเสนอในลักษณะเดิม แต่เริ่มพัฒนาแก้ไขในส่วนที่ผลงานยังยึดติดอยู่กับรูปแบบเดิมๆ มากไป ข้าพเจ้าจึงนำเสนอผู้ชายในชุดทำงานแต่ยังคงแนวความคิดเดิม หากแต่มีการปรับเปลี่ยนสถานที่ให้เกิดมุมมองและแง่คิดใหม่ๆ เช่น ในวัดหรือสถานีรถไฟ ซึ่งทำให้เกิดแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตที่เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของสังคม เนื่องจากการทำงานและค้นคว้าศึกษาในสิ่งที่สนใจอยู่ จึงเกิดแนวทางการคิดที่ต้องการสะท้อนถึงสังคมมากขึ้น ทำให้ได้แง่คิดในมุมมองใหม่เพื่อการปรับเปลี่ยนและพัฒนาแนวทางการทำงาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกับแนวความคิดใน การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ขึ้นในเรื่อง “ช่วงเวลาที่ยุคหนึ่ง”

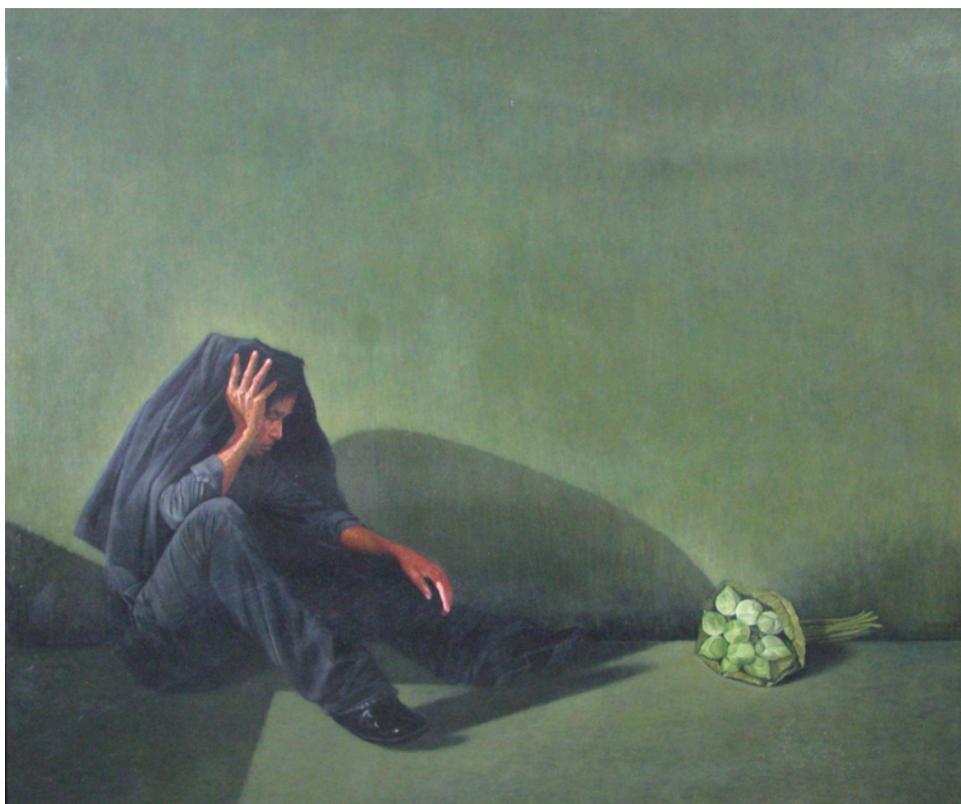
ภาพผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 6	ชื่อผลงาน	พุทธิจิต หมายเลข 2
	Title of Work	Buddhism Mind No.2
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	160 x 200 ซม.
	Size	160 x 200 cm.

ภาพที่ 7	ชื่อผลงาน	พุทธจิต หมายเลข 3
	Title of Work	Buddhism Mind No.3
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	130 x 150 ซม.
	Size	130 x 150cm.

ภาพที่ 8

ชื่อผลงาน

พุทธจิต หมายเลข 1

Title of Work

Buddhism Mind No.1

เทคนิค

สีน้ำมันบนผ้าใบ

Technique

Oil on Canvas

ขนาด

160 x 190 ซม.

Size

160 x 190 cm.

ภาพที่ 9	ชื่อผลงาน	พุทธจิต พุทธิปัญญา หมายเลข 1
	Title of Work	Buddhism Mind Buddhism Wit No.1
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	200 x 150 ซม.
	Size	200 x 150cm.

ภาพที่ 10	ชื่อผลงาน	พุทธิจิต พุทธิปัญญา หมายเลข 2
	Title of Work	Buddhism Mind Buddhism Wit No.2
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	200 x 150 ซม.
	Size	200 x 150cm.

ภาพที่ 11	ชื่อผลงาน	ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 1
	Title of Work	The Suspended Moment No.1
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	130 x 150 ซม.
	Size	130 x 150cm.

ภาพที่ 12	ชื่อผลงาน	ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 2
	Title of Work	The Suspended Moment No.2
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	180 x 150 ซม.
	Size	180 x 150 cm.

ภาพที่ 13	ชื่อผลงาน	ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 3
	Title of Work	The Suspended Moment No.3
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	130 x 150 ซม.
	Size	130 x 150 cm.

ภาพที่ 14	ชื่อผลงาน	ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง 4
	Title of Work	The Suspended Moment No.4
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	130 x 150 ซม.
	Size	130 x 150 cm.

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ข้าพเจ้าได้นำเอาแนวความคิดและเทคนิคกระบวนการที่ได้จากการสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์มาค้นคว้าพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ โดยได้กำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

เนื้อหา ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้นำเอาแนวความคิดในการสร้างสรรค์เดิมจากผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับจิตใต้สำนึกของตนเองที่เกิดจากแรงผลักดันของสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน ทำให้ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานเกี่ยวกับสถานะชีวิตที่ต้องการช่วงเวลาให้ได้หยุดคิดและไตร่ตรอง การใช้สติปัญญาพิจารณาตนเองทั้งในอดีตและปัจจุบัน จากสถานะสังคมที่ไม่เคยหยุดนิ่งในปัจจุบันจากการค้นคว้าพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับจิตใต้สำนึกของมนุษย์ที่เกิดกิเลสตัณหาในด้านกามารมณ์เป็นการสะท้อนแนวคิดจากส่วนหนึ่งของตัวข้าพเจ้าเอง เมื่อมองตนเองแล้วจึงเกิดปัญหาให้รู้จักการให้และเห็นใจต่อผู้อื่นที่เกิดปัญหาจึงได้ผนวกกับแนวคิดเดิมจากการสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์ จะเห็นได้ว่าผลงานทั้งสองชุดมีความแตกต่างกันมากทั้งเนื้อหาและรูปแบบ แต่ท้ายที่สุดแล้วมีที่มาจากแนวความคิดเดียวกันที่ต้องการแสดงให้เห็นถึง จิตสำนึกที่ดิ้นรน เป็นการเสนอผลงานในแง่ลบเพื่อกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้จักผิดชอบชั่วดี ซึ่งผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์เป็นเสมือนประตูลานแรกที่เปิดให้ข้าพเจ้ามองเห็นสิ่งอื่นๆ ที่นอกเหนือจากตัวเราเองที่ตระหนักเห็นความสำคัญเพื่อใช้สติและปัญญาในการพิจารณาแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม จึงได้สรุปแนวความคิดโดยรวมได้ดังนี้

จากแรงบันดาลใจและข้อมูลต่างๆ ที่ได้นำมาปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดเพิ่มเติมผนวกกับหัวข้อของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง” เกิดการตกผลึกทางความคิดจนเกิดเป็นเนื้อหาสาระในการสร้างสรรค์ผลงานผ่านรูปทรงของคน สัตว์ วัตถุสิ่งของ ประกอบจนธาตุทางทัศนศิลป์นำมาจัดองค์ประกอบผ่านกระบวนการทางความคิด เพื่อแสดงออกถึงแนวความคิดที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวชีวิตและการแสดงออกที่มาจากอารมณ์อันลึกซึ้งซับซ้อนภายในจิตใจด้านลึกของมนุษย์ ให้เห็นถึงคุณธรรม ความดี ความชั่ว และการกระทำที่เกิดมาจากจิตใต้สำนึกให้เกิดการตระหนักคิด เพื่อกระตุ้นบางสิ่งบางอย่างให้มนุษย์ได้เห็นคุณค่าของชีวิต เป็นการตอบโต้กันระหว่างผู้ชมงานกับผลงานศิลปะ

รูปแบบและเทคนิควิธีการ ข้าพเจ้าถ่ายทอดผลงานผ่านรูปแบบและกรรมวิธีทางจิตรกรรมลักษณะรูปแบบเหมือนจริงเป็นจิตรกรรมสองมิติ ใช้เทคนิคสีน้ำมันและกรรมวิธีผสมในการสร้างพื้นผิวในผลงานให้สอดคล้องกับแนวความคิดและเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ

จากรูปแบบและเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนผลงานวิทยานิพนธ์ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเกือบทั้งหมด ทั้งจากการประมวลแล้วด้านรูปแบบได้นำเสนอในลักษณะเหมือนจริงผสมลักษณะความเหมือนจริงทำให้เกิดมิติที่ต้องการนำเสนอมากขึ้นตามที่คาดหมายไว้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการ อีกทั้งยังเป็นการเขียนภาพในลักษณะเหมือนจริงแต่มีการสร้างพื้นผิวที่มีลักษณะเฉพาะให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการนำเสนอมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงโทนสีของงานให้มีลักษณะเร้าอารมณ์น่าสนใจมากขึ้น และให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการนำเสนอ การปรับเปลี่ยนทั้งรูปแบบและเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนผลงานวิทยานิพนธ์ และในช่วงระยะผลงานวิทยานิพนธ์ทำให้ผลงานเกิดเอกภาพ (Unity) และมีความสมบูรณ์ลงตัวมากขึ้น

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเข้าใจต่อตนเองและผลงานศิลปะที่ได้สร้างสรรค์ สร้างคุณค่าต่อจิตวิญญาณ และสามัญสำนึกที่มีต่อมนุษย์ด้วยกันให้เกิดคุณธรรมความดีงามในจิตใจที่ส่งผลดีต่อตนเองและผู้อื่น การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้จึงประสบผลสำเร็จตรงตามจุดประสงค์และแนวความคิดที่ต้องการถ่ายทอดและนำเสนอ ในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง”

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 15	ชื่อผลงาน	ในวงล้อม
	Title of Work	UNFREEDOM
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	150x200 ซม.
	Size	150 x 200 cm.

ภาพที่ 16

ชื่อผลงาน

ฉกฉวย

Title of Work

SEIZE

เทคนิค

สีน้ำมันบนผ้าใบ

Technique

Oil on Canvas

ขนาด

150x200 ซม.

Size

150x200 cm.

ภาพที่ 17

ชื่อผลงาน

รุกกล้า

Title of Work

INVADE

เทคนิค

สีน้ำมันบนผ้าใบ

Technique

Oil on Canvas

ขนาด

150x200 ซม.

Size

150x200 cm.

ภาพที่ 18	ชื่อภาพ	คุกคาม
	Title of Work	THREATEN
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	135x180 ซม.
	Size	135x180 cm.

ภาพที่ 19	ชื่อผลงาน	เกสรนารี
	Title of Work	THE POLLEN
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	124x135.5 ซม.
	Size	124x135.5 cm.

ภาพที่ 20	ชื่อผลงาน	อมนุชย์
	Title of Work	THE BEAST
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	200x250 ซม.
	Size	200x250 cm.

ภาพที่ 21	ชื่อผลงาน	ร่องรอย
	Title of Work	THE TRACK
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	200x250 ซม.
	Size	200x250 cm.

ภาพที่ 22	ชื่อผลงาน	ภายในห้องมืด
	Title of Work	IN THE DARK ROOM
	เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ
	Technique	Oil on Canvas
	ขนาด	200x250 ซม.
	Size	200x250 cm.

บทที่ 5

สรุปผลการสร้างสรรค์และข้อเสนอแนะ

เอกสารประกอบวิทยานิพนธ์ “ห้วงเวลาที่หยุดนิ่ง” ชุดนี้ ได้รวบรวมเนื้อหา กระบวนการและข้อมูลต่างๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งจะมุ่งเน้นการแสดงออกถึง แนวความคิดและความรู้สึกจากผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะอันเป็นทัศนคติส่วนตัว

ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ทั้งจากประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมและข้อมูลจาก เอกสาร ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและมีคุณค่าต่อความรู้สึกภายใน แล้วนำมาถ่ายทอดเป็น ผลงานที่แสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งการสร้างสรรค์ผลงาน วิทยานิพนธ์ชุดนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความเข้าใจต่อตนเองและผลงานศิลปะที่ได้สร้างสรรค์ สร้าง คุณค่าต่อจิตวิญญาณและสามัญสำนึกที่มีต่อมนุษย์ด้วยกันให้เกิดคุณธรรมความดีงามในจิตใจที่ ส่งผลดีต่อตนเองและผู้อื่น

สิ่งที่ได้รับจากการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ข้าพเจ้ามุ่งหวังว่าการสร้างสรรค์ ผลงานประสบผลสำเร็จตรงตามจุดประสงค์และแนวความคิดที่ต้องการถ่ายทอดและนำเสนอ เพื่อ ช่วยสร้างความเข้าใจในการดำรงชีวิตของสังคมปัจจุบัน

บรรณานุกรม

กิริติ บุญเจือ. ปรัชญาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2521.

คึกฤทธิ์ ปราโมช. พระพุทธศาสนาและโลกในพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : สยามรัฐ, 2516.

จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. 109 มองพิศ มองผ่านงานศิลป์. กรุงเทพฯ : พาสเวิร์ด, 2547.

จุฑาทิพย์ อูมะวิชนี. ชีวิตและการรู้จักตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

วิวัฒน์ชัย กุลมาตย์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

เสถียร พันธรังสี. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : อักษรศาสตร์, 2527.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายไกรสิงห์ สุดสงวน
เกิด 3 กุมภาพันธ์ 2524
ที่อยู่ 8/29 ถ.ชุมชนกึ่งบัวตอง ต.พระปฐมเจดีย์ อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

ประวัติการศึกษา

- วิทยาลัยช่างศิลป์ (ลาดกระบัง)
- ศิลปบัณฑิต สาขาจิตรกรรม
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิลปมหาบัณฑิต สาขาจิตรกรรม
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เกียรติประวัติ

- พ.ศ. 2551
- รางวัลดีเด่น นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัยพานาโซนิก ครั้งที่ 10
 - รางวัลดีเด่น การประกวดศิลปกรรมโตชิบา “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 20
- พ.ศ. 2550
- รางวัลสนับสนุน รางวัลที่ 2 โดยธนาคารกรุงไทยการแสดงผลศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 53
 - รางวัลดีเด่น การประกวดศิลปกรรมโตชิบา “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 19
- พ.ศ.2549
- รางวัลพิเศษ การประกวดศิลปกรรมโตชิบา “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ครั้งที่ 18
 - รางวัลชมเชย ระดับอาชีวศึกษา (ปวส.) อุดมศึกษา และประชาชนทั่วไป การประกวดวาดภาพทัศนียภาพชายฝั่งทะเลงาม นามศรีราชา ครั้งที่ 12
 - รางวัลยอดเยี่ยม การประกวดศิลปกรรม China Asean Youth Artwork Creativity Contest ครั้งที่ 1 ประเทศจีน
- พ.ศ.2547
- รางวัลดีเด่น นิทรรศการศิลปกรรม Thai Young Artists เครือซีเมนต์ไทย ครั้งที่ 1
 - รางวัล The Beppu Art Museum Prize นิทรรศการศิลปกรรมนานาชาติ ครั้งที่ 2 ประเทศญี่ปุ่น
- พ.ศ.2546
- ได้รับคัดเลือกในโครงการ “Fly Thai with Thai Artists” โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรและบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)

- พ.ศ. 2543** - รางวัลที่ 1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ศ.ปวช.) ประเภทวาดเส้น ในงานแสดงศิลปะของนักศึกษาประจำปีพ.ศ.2543 วิทยาลัยช่างศิลปกรรมศิลปากร
- พ.ศ. 2542** - รางวัลที่ 3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ศ.ปวช.) ประเภทวาดเส้น ในงานแสดงศิลปะของนักศึกษาประจำปีพ.ศ.2542 วิทยาลัยช่างศิลปกรรมศิลปากร
- รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดภาพโปสเตอร์ โครงการป้องกันการติดยาและสารเสพติด ของวิทยาลัยช่างศิลปกรรมศิลปากร
- รางวัลดีเด่น การประกวดผลงานศิลปะ ประเภทจิตรกรรม เนื่องในงานรำลึกถึงศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ของวิทยาลัยช่างศิลปกรรมศิลปากร
- พ.ศ. 2541** - รางวัลยอดเยี่ยม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า การประกวดเขียนภาพ ของคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เนื่องในงานศิลปกรรมศิลปากร : AMAZING BANGKOK
- พ.ศ. 2540** - รางวัลดีเด่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การประกวดวาดภาพเพื่อสิ่งแวดล้อมในโครงการ “บอกเราสักนิด เมื่อคิดถึงสิ่งแวดล้อม” ครั้งที่ 2 ของบริษัทมิตซูบิชิ อิเล็กทริก คอร์ปอเรชั่น
- รางวัลชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดโปสเตอร์โครงการการติดยาและสารเสพติด ของวิทยาลัยช่างศิลปกรรมศิลปากร
- พ.ศ. 2539** - รางวัลยอดเยี่ยมศิลปปินมีรินต้า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 ของบริษัทเสริมสุข จำกัด (มหาชน)

การแสดงผลงาน

- พ.ศ.2551** - การแสดงผลงานศิลปกรรมเดี่ยว Enlighten ณ Whitespace Gallery ลิโด้ สยามสแควร์ กรุงเทพฯ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ – 22 มีนาคม 2551
- การแสดงผลงานกลุ่ม กลิ่นไอ ปิติ วิถี งดงาม ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ วันที่1-30 มิถุนายน 2551
- นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ประจำปีพ.ศ.2551
- นิทรรศการศิลปกรรมอมตะ อาร์ต อวอร์ด
- พ.ศ.2550** - นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัยพนาโชชนิก ครั้งที่ 9

- นิทรรศการภาพจิตรกรรม “ได้ร่วมพระบารมี” โดยการทางพิเศษแห่งประเทศไทย
- นิทรรศการศิลปกรรม “มองสิ่ง ผ่านศิลป์” ครั้งที่ 2 โดยบริษัท สิงห์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด
- พ.ศ.2549**
 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 23
 - นิทรรศการ “โฉมหน้าศิลปิน” (Artist Self Portrait) โดยบริษัทอาร์ทเทอร์รี่ อาร์ท เมเนจเม้นท์ จำกัด
- พ.ศ.2548**
 - นิทรรศการภาพจิตรกรรม 60 ปี เย็นศิระเพราะพระบริบาล ในโอกาสการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี
 - นิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 51
 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 22
 - นิทรรศการศิลปกรรมโตชิบา นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ครั้งที่ 17
 - นิทรรศการศิลปกรรม อมตะ อาร์ต อวอร์ด ครั้งที่ 2
- พ.ศ.2547**
 - นิทรรศการจิตรกรรมร่วมสมัยพนาโชติก ครั้งที่ 6
 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 21
 - การแสดงผลงานศิลปะนิพนธ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร